

INSTITUȚIILE JURIDICO-PENALE APLICABILE ÎN „STIMULAREA” COLABORĂRII FĂPTUITORULUI UNEI INFRAACȚIUNI CU STATUL

Veaceslav URSU,

doctor în drept, conferențiar universitar

THE CRIMINAL JUSTICE INSTITUTIONS APPLICABLE TO “STIMULATING” THE COLLABORATION OF THE PERPETRATOR WITH THE STATE

Veaceslav URSU,

PhD, associate professor

Articolul este axat pe principalele instituții juridico-penale, cum ar fi liberarea de răspundere și pedeapsa penală, cauzele care înlătură răspunderea penală sau consecințele condamnării menite realizării principiului umanismului, dar și determinării făptuitorului de a adopta un comportament cooperant cu organele de aplicare a legii în activitatea de desfășurare a justiției.

Cuvinte-cheie: liberare de răspundere penală, liberare de pedeapsa penală, cauze care înlătură răspunderea penală.

The article focuses on the main criminal justice institutions such as release from liability and criminal punishment, cases that remove criminal liability or the consequences of the conviction aimed at achieving the principle of humanism, but also making the perpetrator to adopt cooperative conduct with law enforcement bodies in the justice process.

Keywords: Exemption from criminal liability, exemption from criminal punishment, cases of criminal liability exemption.

Introducere. Drepturile și libertățile fundamentale ale omului constituie valori supreme luate sub ocrotirea juridico-penală a oricărui stat de drept, dar și a întregii comunități mondiale, Republica Moldova nefiind o excepție în acest sens.

Legislația penală a RM conține mai multe prevederi care vin să confirme acest fapt, întreaga reglementare juridico-penală fiind axată pe protecția persoanei cu toate atributele ce-i sunt inerente.

Conținut de bază. Art. 4 CP al RM declară la alin. (1) că întreaga reglementare juridică are menirea să apere, în mod prioritar, persoana ca valoare supremă a societății, drepturile și libertățile acesteia.

Analiza prevederilor invocate ne duce spre concluzia firească că persoana reprezintă obiectul ocrotirii juridico-penale, în același timp, analizând prevederile de la alin.(2), conform căruia legea penală nu urmărește scopul de a cauza suferințe

Introduction. Fundamental human rights and freedoms are supreme values taken under the criminal justice system protection of any state governed by the rule of law, but also of the entire world community, as the Republic of Moldova is no exception to this.

The criminal law of the Republic of Moldova contains a number of provisions which confirm this, with the entire criminal justice regulation focused on the protection of the individual with all the belonging assets.

Main content. The article (4) CC of the Republic of Moldova states in paragraph (1) that the entire justice system is intended to protect, as a priority, the person as the supreme value of the society, his rights and freedoms.

Analysis of the provisions invoked leads us to the natural conclusion that the person is the subject of criminal justice system protection, while considering the provisions of paragraph (2),

fizice sau de a leza demnitatea omului și că nimeni nu poate fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante, deducem că legiuitorul a ținut cont și de persoana făptuitorului, altfel spus, subiectul infracțiunii.

Prin urmare, persoana umană/ individul poate să figureze în cadrul raportului juridico-penal, atât în ipostază premizei în jurul căreia se formează astfel de raport, cât și ca subiect care prin fapta sa generează apariția raportului menționat.

Atât persoana care apare ca fiind subiect pasiv al infracțiunii (care suferă de pe urma faptei prevăzute de legea penală), cât și făptuitorul care, săvârșind fapta respectivă, devine subiect activ al infracțiunii, sunt egali în fața legii, angajament asumat prin prevederea de la art. 5 CP al RM, în conformitate cu care persoanele care au săvârșit infracțiuni sunt egale în fața legii și sunt supuse răspunderii penale fără deosebire de sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație (alin. (1), iar apărarea drepturilor și intereselor unei persoane nu poate fi realizată prin încălcarea drepturilor și intereselor altei persoane sau a unei colectivități (alin.(2) art.5 CP).

Prin prevederile de la articolele 2,3,6 și 7 CP legea penală oferă făptuitorului anumite garanții, printre care prezumția de nevinovăției, asigurarea dreptului la apărare, excluderea interpretării extensive defavorabile și aplicarea legii prin analogie, neaplicarea incriminării obiective și dublei pedepse pentru una și aceeași faptă, principiul recunoscute la nivel internațional și care ar contribui esențial la înfăptuirea obiectivă și imparțială a justiției, stimularea cooperării făptuitorului cu organele de aplicare a legii, în calitatea lor de subiect al raportului juridico-penal de conflict ca reprezentanți ai statului.

Un șir de alte articole ale CP conțin prevederi rezultate din principiile generale ale dreptului penal, la fel, ar stimula în mod considerabil decizia făptuitorului de a colabora și coopera cu organele de urmărire penală și cele ale justiției. Spre exemplu, art.10, 10¹ CP al RM care reglementează situațiile în care legea penală are efect retroactiv sau intervine în cazul pedepselor definitive dar este mai favorabilă, aplicarea legii penale a RM în raport

according to which criminal law is not intended to cause physical suffering or to harm human dignity and that no one can be subjected to torture, nor do we infer from cruel, inhuman or degrading treatment or punishment that the legislator has also taken into account the perpetrator personality, in other words, the subject of the crime.

Therefore, the human being/individual may be included in the criminal justice relationship, both in the context of the premise around which such report is formed and as a subject which by his act causes such report appearance.

Both the person who appears to be the passive subject of the crime (who suffers from the act prosecuted by the criminal law) and the perpetrator of the crime, who becomes the active subject of the crime, are equal before the law. That is a commitment made by the provision of article (5) CC of the RM, according to which offenders are equal before the law and are liable for criminal offenses regardless of sex, race, color, language, religion, political opinions or any other opinion, national or social origin, affiliation to a national minority, wealth, birth or any other situation (para. (1)), and the protection of the rights and interests of a person cannot be achieved by violating the rights and interests of another person or a community (article 5, para. (2) CC).

By the provisions of articles 2,3,6 and 7 CC the criminal law provides the perpetrator with certain safeguards, including the presumption of innocence, the guarantees such as presumption of innocence, the right to the defense, the exclusion of unfavorable extensive interpretation and the applying the law by analogy, fail to inflict objective indictments and double punishment for the same crime, internationally recognized principles, which would essentially contribute to an objective and impartial criminal justice system, to stimulating the cooperation between the perpetrator and the law enforcement bodies, as state representatives becoming subject of the criminal justice conflict report.

A number of other articles of the Criminal Code that contain provisions stemming from the general principles of criminal law, would considerably stimulate the perpetrator's decision to cooperate with the prosecution and justice institutions. For example, article 10, 10¹ CC of the RM

cu propriii cetățeni, chiar dacă aceștia au comis infracțiuni în străinătate (art.11 CP), interzicerea extradării cetățenilor RM și a celor care au primit azil politic pe teritoriul RM (art.13 CP) etc.

Un loc aparte printre mijloacele juridico-penale care ar stimula colaborarea făptuitorului cu organele de urmărire penală și cele ale justiției îl ocupă instituțiile liberării de răspundere penală și de pedeapsă penală.

Conform art.53 CP al RM, persoana care a săvârșit o faptă ce conține semnele componenței de infracțiune poate fi liberată de răspundere penală de către procuror în cadrul urmăririi penale și de către instanța de judecată la judecarea cauzei în cazurile: a) minorilor; b) tragerii la răspundere contravențională; c) renunțării de bună voie la săvârșirea infracțiunii; d) căinței active; e) schimbării situației; f) liberării condiționate; g) prescripției de tragere la răspundere penală.

Termenul „liberare” desemnează acțiunea de a (se) libera și rezultatul ei, eliberare.

Noțiunea „liberarea de răspundere penală” a apărut pentru prima dată în anul 1958, când Bazele legislației penale ale URSS au utilizat-o în titlul și textul art.43 „Liberarea de răspunderea penală și pedeapsă”.

Analizând esența răspunderii penale, putem concluziona că orice caz de liberare de răspundere penală constituie, în același timp, și o liberare de pedeapsa penală. În caz de liberare de răspundere penală, subiectul se liberează și de evaluarea oficială a faptei sale, exprimată în sentința de condamnare. Prin urmare, liberarea de răspundere penală poate fi definită ca fiind refuzul statului, reprezentat prin organele sale competente de aplicare a dreptului de a condamna public acțiunile persoanei care a săvârșit o infracțiune, inclusiv, condamnarea însăși a acesteia, refuz exprimat sub forma sentinței de condamnare, inclusiv, și de a aplica pedeapsa penală vinovatului, urmată de consecințele juridice inerente-antecedentele penale.

Aparent, se creează impresia identității acestor două instituții juridice, altfel distincte după natura sa juridică: liberarea de răspundere penală și liberarea de pedeapsa penală, ceea ce nu este corect.

În primul rând, în cazul liberării de răspundere penală nu se adoptă o sentință de condamnare, pe când liberarea de pedeapsa penală are loc

which regulates situations where criminal law has retroactive effect or intervenes in the case of final penalties but is more favorable, applying the criminal law of the RM on its own citizens, even they have committed crimes abroad (article 11 CC), prohibition on extradition of Moldovan citizens and those who have received political asylum on the territory of the Republic of Moldova (article 13 CC), etc.

The institutions of exemption from criminal liability and criminal punishment have a special place among the criminal justice systems that would stimulate the collaboration between the perpetrator, prosecution and justice authorities.

According to the article 53 CC of the RM, a person who committed an act characterized by evidence of a criminal component may be exempted from criminal liability by a prosecutor during a criminal investigation or by a court during a case hearing in the following cases: a) juveniles; b) administrative liability; c) voluntary abandonment of a crime; d) active repentance; e) situation change; f) probation; g) the prescription of criminal prosecution/criminal liability limitation period.

“Exemption” means the action of being free and its result, freeing.

The concept of “exemption from criminal liability” first appeared in 1958, when the bases of the criminal law of the USSR used it in the title and text of article 43 “exemption from criminal liability and criminal punishment”. Looking at the essence of criminal liability, we can conclude that any case of exemption from criminal liability is, at the same time, exemption from criminal punishment. In case of exemption from criminal liability, the subject is also free from the official assessment of his deed expressed in the sentence. Therefore, exemption from criminal liability can be defined as the refusal of the State, represented by its competent enforcement bodies, to publicly condemn the actions of the offender, including the conviction itself, expressed in the form of a sentence, including, and apply the criminal penalty to the guilty, followed by the legal consequences - criminal history. Apparently, these two criminal justice institutions seem identical, being different by their legal nature, which is not fair.

First of all, in case of exemption from crim-

doar în baza hotărârii judecătorești respective.

În al doilea rând, liberarea de pedeapsa penală este înfăptuită exclusiv de către instanța de judecată, pe când liberarea de răspundere penală poate fi realizată de către procuror în cadrul urmării penale sau de instanța de judecată la judecarea cauzei (art.53 CP al RM).

În al treilea rând, liberarea de răspundere penală este posibilă doar la etapa de urmărire penală și de judecare a cauzei, însă până la pronunțarea sentinței de condamnare. Liberarea de pedeapsă penală este posibilă doar după emiterea sentinței de condamnare, iar în unele cazuri - chiar și după executarea parțială a pedepsei aplicate.

Liberarea de răspundere penală este posibilă doar în cazurile când săvârșirea faptei prejudiciabile este asociată cu un șir de condiții enumerate în articolele respective ale legii penale (fapta a fost comisă pentru prima oară, persoana care a săvârșit fapta, la momentul săvârșirii nu a atins vârsta de 18 ani, s-a schimbat situația etc).

Din acest motiv, până la soluționarea chestiunii privind liberarea de răspundere penală, trebuie constatat faptul comiterii infracțiunii. Doar după ce a fost constatată vinovăția subiectului și există probe care ar confirma vinovăția sa în săvârșirea infracțiunii, atunci când există suficiente temeuri de a considera persoana infractor, poate fi pusă problema despre individualizarea răspunderii penale a subiectului.

În legătură cu aceasta, o importanță deosebită are stabilirea limitelor liberării de răspundere penală. În ce privește momentul incipient, liberarea de răspundere penală este posibilă la etapa urmării penale, la etapa pregătirii cauzei penale pentru judecare, la faza judecării cauzei în ședința de judecată, iar în unele cazuri – chiar până la intentarea / pornirea unui proces penal. Limita până la care este posibilă liberarea de răspundere penală o constituie etapa judecării cauzei penale dar numai până la pronunțarea hotărârii de judecată / sentinței de condamnare (după această etapă poate fi vorba doar de liberarea de pedeapsă penală).

Legea penală mai conține prevederi ce descriu situații când răspunderea penală este înlăturată: a) cazul când se comite o faptă care întrunește semnele infracțiunii, dar care fiind lipsită de importanță nu atinge gradul prejudiciabil necesar califi-

inal liability, no sentence is passed, whereas exemption from criminal punishment occurs only on the basis of a respective court decision.

Secondly, the exemption from criminal punishment is carried out exclusively by the court, whereas the exemption from criminal liability can be carried out by the public prosecutor in criminal proceedings or by the court in the trial (article 53 CC of the RM).

Thirdly, exemption from criminal liability is possible only at the prosecution and trial stage, but until the sentence is passed. The exemption from criminal punishment is possible only after the sentence has been passed, and in some cases even after the sentence is partially served.

Exemption from criminal liability is possible only in cases where the offending is associated with a number of conditions listed in the respective articles of criminal law (the offense was committed for the first time, the offender was not aged 18 years at the time of the commission, the situation has changed, etc.).

For this reason, until the decision of the exemption from criminal liability is made, it must be developed that the crime has been committed. The individualization of the subject's criminal liability can start only after the suspect has been found guilty and there is evidence that he or she is guilty of the offense, i.e. where there are sufficient arguments for considering him an offender. In this context, it is of particular importance that to establish limits of the exemption from criminal liability. At the beginning, exemption from criminal liability is possible at the stage of criminal prosecution, at the stage of preparation of the criminal case for trial, at the stage of the trial, and in some cases even up to the start/beginning of a criminal trial. The limit up to which release of criminal liability is possible is the stage of the trial but only until the verdict/sentence is passed (after this stage, in can be only the exemption from criminal punishment).

The criminal law also contains provisions which describe situations where criminal liability is exempted: (A) where an offense is committed which meets the criminal components but which is of no importance does not reach the injurious degree necessary to qualify it as a punishable offense by criminal punishments (article 14, para.

cării acesteia drept infracțiune pasibilă de răspundere și pedeapsă penală (art.14 alin.(2) CP); b) fapta săvârșită întrunește semnele infracțiunii dar în acțiunile făptuitorului nu se regăsesc elementele și semnele componenței de infracțiune (art.51 alin. (1) CP); c) cazurile prevăzute la art.35 CP.

În acest fel, constatăm, practic, același rezultat – persoana care a săvârșit o faptă prejudiciabilă, de fapt, nu este trasă la răspundere penală. Totodată, situațiile descrise reprezintă instituții juridice absolut distincte după natura și esența sa juridică. Faptele prejudiciabile săvârșite în prezența situațiilor, circumstanțelor sau împrejurărilor descrise în aceste norme rămân, în esența sa infracțiuni care întrunesc semnele generale ale infracțiunii și care sunt pasibile de răspundere și pedeapsă penală și, doar faptul că acestea au fost săvârșite în condițiile descrise în lege le înlătură caracterul penal. Fie ele comise în alte circumstanțe vor atrage răspunderea și pedeapsa prevăzută de lege.

Totodată, legea penală mai conține prevederi în conformitate cu care persoana care a săvârșit o infracțiune poate fi liberată de răspundere penală (și iarăși, în prezența unor anumite condiții prevăzute expres în Codul penal). Vorbim despre cazurile de liberare specială de răspundere penală, prevăzute în articolele Părții speciale a CP, spre exemplu, articolele 165¹, alin.(4) art.185¹ alin.(8) art.185² 217, 246² 278 alin.(6), 290 alin.(3), 325 alin.(4), 326, 334 alin.(4); liberarea de răspundere penală a victimelor traficului de ființe umane (art. 165 alin.(40)), pentru infracțiunile săvârșite în legătură cu acest statut, victimelor migrației ilegale (art.362²), a persoanelor care au comis trecerea ilegală a frontierei pentru a obține statutul de refugiat (art.362) sau liberarea membrului organizației criminale care a colaborat cu organele de urmărire penală (art.47), liberarea de răspundere penală a soților în cazul favorizării infracțiunilor prevăzute la art.323 CP.

Respectiv, chestiunea privind liberarea de răspundere penală apare doar în cazurile când, pe de o parte, există temeiuri de a trage persoana la răspundere penală, pe de altă parte, sunt prezente condiții obiective și subiective ca răspunderea penală să nu fie aplicată.

Normele privitoare la liberarea de răspundere penală nu pot fi considerate ca fiind prevederi ce reabilitează persoana care a comis o faptă

(2) CC); (B) the offense has criminal components but there are no criminal grounds in offender's acts (article 51, para. (1) CC); c) cases stipulated in article 35 CC;

In this way, we can actually see the same result - the person who has committed an injurious offense is not actually held liable for criminal action. Moreover, the situations described are presenting two completely separate criminal justice institutions according to their nature and legal essence. The offenses committed in these situations, the circumstances described in those rules, in essence, remain offenses which have the general criminal components and which are liable to criminal liability and criminal punishment and only the fact that they were committed under the conditions described in the law removes their criminal character. Whether committed in other circumstances will entail liability and the punishment provided for by law.

The criminal law also contains provisions according to which the person who committed a criminal offense can be released from criminal liability (and again, in the presence of certain components clearly stipulated in the Criminal code). We are talking about the cases of special exemption from criminal liability, provided in the articles of the special part of the CC, e.g. articles 165¹, para. (4), article 185¹, para. (8), article 185² 217, 246², 278, para. (6), 290, para. (3), 325, para. (4), 326, article 334, para. (4); the exemption from criminal liability to victims of trafficking in human beings (article 165, para. (40)), for offenses committed under this status, to victims of illegal migration (article 362²), persons who have crossed the border illegally in order to obtain refugee status (article 362) or the release of the member of the criminal organization that has cooperated with the criminal prosecution authorities (article 47), exemption from criminal liability of the spouses when favoring the offenses referred to in article 323 CC.

That is, the question of exemption from criminal liability arises only in cases where, on the one hand, there are grounds for holding the person to criminal liability, on the other hand - objective and subjective grounds present that criminal liability is not applied.

The rules on the exemption from criminal liability cannot be considered as provisions which

prejudiciabilă, aceasta din urmă se consideră vinovată și merită pe deplin tragerea la răspundere și pedeapsa penală. Cu alte cuvinte, acest tip de liberare nu poate fi considerat ca o iertare a persoanei vinovate. Putem spune că în asemenea cazuri legea manifestă față de astfel de persoane simpla indulgență, conform prevederilor exprese ale legii, și nimic mai mult.

Mai mult ca atât, legea penală (art.53 CP) menționează „că persoana care a săvârșit o faptă ce conține semnele componenței de infracțiune poate fi liberată de răspundere penală...”.

Expresia „poate fi” demonstrează faptul că liberarea de răspundere penală în baza temeiurilor prevăzute în lege la art.54-59 CP poartă un caracter evaluativ-subiectiv, adică organele de aplicare a dreptului (procurorul, instanțele de judecată sau organul de urmărire penală), în fiecare caz concret se vor conduce de evaluarea necesității și oportunității de a trage vinovatul la răspundere penală sau nu.

În același timp, unii cercetători menționează că liberarea de răspundere penală a persoanei, în cazul constatării condițiilor și circumstanțelor prevăzute de lege, constituie o obligație a organelor de aplicare a dreptului. Considerăm că o asemenea situație poate fi reținută doar în cazul expirării termenelor de prescripție de tragere la răspundere penală, prevăzuți la art.60 CP al RM. Alin.(1) art.60 CP stipulează expres că „Persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii au expirat următoarele termene:”. Observăm că legiuitorul în acest caz nu utilizează termenul „poate”. Într-adevăr, liberarea de răspundere penală în legătură cu expirarea termenelor de prescripție de tragere la răspundere penală va fi aplicabilă indiferent de aprecierea sau evaluările organului de urmărire penală, a procurorului sau instanței de judecată.

Chiar și în aceste cazuri, legea instituie niște excepții: în caz de întrerupere a prescripției (alin.(4) art.60 CP), suspendarea curgerii prescripției (alin. (5) art.60 CP), iar conform alin.(6) art.60 aplicarea prescripției față de persoana care a săvârșit o infracțiune excepțional de gravă se decide de către instanța de judecată. Dacă instanța nu va găsi posibilă aplicarea prescripției și liberarea de răspundere penală, detențiunea pe viață se va înlocui cu închisoare pe

rehabilitate the person who committed an injurious offense, the latter is considered guilty and liable for the crime and criminal punishment. In other words, this kind of exemption cannot be considered as a forgiveness of the guilty person.

We can say that in these cases the law manifests to such persons mere indulgence, according to the explicit provisions of the law, and nothing more.

Moreover, the criminal law (article 53 CC) states “that the person who committed an act characterized by evidence of a criminal component *may be* exempted from criminal liability...”. The expression “*may be*” confesses that the exemption from criminal liability based on the grounds provided by the law in articles 54-59 CC is of a evaluative - subjective character, i.e. the law enforcement bodies (prosecutor, courts or penal prosecution body), in each specific case will lead to the assessment of whether or not the culprit should be held to criminal liability.

At the same time, some researchers note that exemption from criminal liability of the person, if the conditions and circumstances provided by the law are established, is an obligation for enforcement bodies. We consider that such a situation can be taken into account only in the case of the expiry of limitation periods for exemption from criminal liability provided in article 60 CC of the RM. The paragraph (1) of this article states clearly that “ A person shall be exempted from criminal liability if the following terms have expired from the date of the commission of the crime:”. We note that the legislator in this case does not use the term “maybe”. Indeed, the exemption from criminal liability due to the expiry of the limitation periods for exemption from criminal liability will be applied regardless the assessments of the prosecution body, the prosecutor or the court.

Even in these cases, the law establishes some exceptions: in case of interruption of the prescription (article 60, para. (4) CC), limitation period suspension (article 60, para. (5) CC), and in accordance with paragraph (6) of article 60 the application of the limitation period to the person who committed an exceptionally serious offense shall be decided by the court. If the court

30 de ani și în conformitate cu prevederea de la alin. (8) art.60 CP prescripția nu se aplică persoanelor care au săvârșit infracțiuni contra păcii și securității omenirii, infracțiuni de război, infracțiuni de tortură, tratament inuman sau degradant sau alte infracțiuni prevăzute de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, indiferent de data la care au fost săvârșite.

Legea penală enumeră expres cercul persoanelor sau autorităților împuternicite să efectueze liberarea de răspundere penală. Avem în vedere doar acele organe sau persoane cu funcții de răspundere care sunt obligate de a trage vina asupra răsputerii penale. Aceiași subiecți au și dreptul de a libera persoanele care au comis infracțiuni de răspundere, și anume: procurorul în cadrul urmăririi penale și instanța de judecată la judecarea cauzei.

Reiterăm poziția expusă anterior conform căreia poate fi liberată de răspundere penală doar persoana în privința căreia există temei de a o trage la răspundere penală. Legea penală prevede expres temeiurile răspunderii penale. Conform art.51 CP temeiul real al răspunderii penale îl constituie fapta prejudiciabilă săvârșită, iar componența infracțiunii, stipulată în „legea penală” reprezintă temeiul juridic al răspunderii penale. Alin.(2) art.51 statuează că răspunderii penale este supusă numai persoana vinovată de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală.

În legătură cu aceste prevederi poate apărea fireasca întrebare generată de conținutul prevederilor constituționale, în speță, art.21 al Constituției RM, conform căruia orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale și ale art. 8 alin.(1) CPP, inclusiv, art.25 CPP care stabilește că justiția în cauzele penale se desfășoară în numele legii numai de către instanțele judecătorești. Constituirea de instanțe nelegitime este interzisă și că nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni, precum și supus unei pedepse penale, decât în baza hotărârii definitive a instanței de judecată, adoptată în condițiile prezentului cod.

Soluția ni se pare următoarea: depinde de consecințele juridice ce decurg din faptul con-

will not find it possible to apply this prescription and exemption from criminal liability, life imprisonment shall be replaced by 30 years of imprisonment and in accordance with the provision of paragraph (8) of article 60 from Criminal Code the limitation period shall not apply to persons who commit crimes against the peace and security of humanity, war crimes, inhuman or degrading treatment or other crimes set forth in international treaties to which the Republic of Moldova is a party, regardless of the date on which they were committed.

The criminal law expressly lists the circle of persons or authorities empowered to carry out the exemption from criminal liability. We consider only those bodies or persons with positions of responsibility who are obliged to bring the culprit to criminal liability. The same subjects have the right to exempt the persons who have committed serious crimes, namely, the prosecutor in the criminal investigation and the court at the trial of the case.

We reiterate the position previously set out that only the person on whom there are grounds for criminal liability can be exempted from criminal liability. Criminal law states expressly the grounds for criminal liability. According to article 51 CC the real grounds for criminal liability shall be the prejudicial act committed while the criminal component set forth in criminal law shall be the legal grounds for criminal liability. Paragraph (2) of article 51 states that only the person guilty of a crime set forth in criminal law shall be subject to criminal liability.

In this context, the question generated by the content of the constitutional provisions may arise, in particular from article 21 of the Constitution of the RM, according to which any person accused of an offense is presumed innocent until his guilt has been proven during a public judicial process, where all the necessary guarantees for his defense has been provided and from article 8, para. (1) CPC, as well as from article 25 CPC, which state that justice in criminal cases shall be carried out in the name of the law only by the courts. The formation of illegitimate courts shall be prohibited and that no one may be found guilty of a criminal offense or punished only by

statării vinovăției persoanei, dacă învinuitul riscă pedeapsă penală (chiar dacă instanța de judecată, ulterior, va constata temeiuri pentru liberarea sa de pedeapsă) sau alte consecințe juridice ce decurg din învinuirea făptuitorului, atunci pedeapsa poate fi aplicată doar prin hotărâre a instanței de judecată (sentința de condamnare). Dacă este vorba despre liberarea persoanei de răspundere penală, ni se pare că cercetarea judecătorească nu este obligatorie (sunt suficiente constatarea temeiurilor și condițiilor expres prevăzute de Codul penal). Esențial este că probele acumulate și administrate în faza de urmărire penală demonstrează cu certitudine despre faptul comiterii de către persoana învinuită a infracțiunii ce i se impută, dacă au fost constatate temeiurile și condițiile prevăzute de lege care permit încetarea urmăririi penale și clasarea cauzei penale și dacă învinuitul este de acord cu soluția respectivă, dacă cu soluția indicată sunt de acord alți participanți la proces, în primul rând, partea vătămată, și, în final, dacă interesele societății sau statului nu cer efectuarea cercetării judecătorești.

Din acest motiv, încetarea urmăririi penale la etapa urmăririi penale poate fi recunoscută ca acțiune ce nu contravine principiului constituțional al prezumției de nevinovăție, cu condiția că sunt respectate anumite condiții.

În conformitate cu garanțiile constituționale oferite, persoana care se consideră nevinovată de săvârșirea infracțiunii care i se incriminează poate renunța la liberarea sa de răspundere penală și cere continuarea procesului penal în ordine generală.

Pedeapsa penală aplicată vinovatului de săvârșirea infracțiunii reprezintă una din formele de realizare a răspunderii penale. Din acest motiv, odată cu rămânerea definitivă a sentinței de condamnare, pedeapsa penală aplicată trebuie să fie executată în strictă conformitate cu prevederile legale și ale hotărârii judecătorești. Totodată, prezența anumitor situații și circumstanțe, constatarea anumitor temeiuri prevăzute de lege, câte odată fac irațională și inoportună executarea reală și efectivă a pedepsei.

Anume din aceste considerente, legislatorul a prevăzut în Codul penal modalități de liberare de pedeapsa penală, la baza acestei instituții a dreptului penal stând principiul umanismului.

a final judgment of the court, adopted under the terms of this Code. The solution seems us to be such: it depends on the legal consequences arising from the fact that the person is guilty, whether the defendant risks criminal punishment (even if the court then finds grounds for his exemption from punishment) or other legal consequences arising from the accusation of the perpetrator, the sentence can then be enforced only by judgment of the court (sentence of conviction).

If it is about the exemption from criminal liability, we find that criminal investigation is not compulsory (it is enough to establish the grounds and conditions expressly provided for by the Criminal Code). The essential thing is that the evidence gathered and administered during the prosecution phase shows with certainty that the accused committed the criminal offense, if the grounds and conditions stipulated by law for ending the prosecution and classifying the criminal case have been established and the defendant agrees with that solution, other participants in the trial agree with the solution indicated, first of all, the injured party, and finally, if the interests of the society or the state do not require that the criminal investigation be carried out.

For this reason, cessation of prosecution at the stage of criminal prosecution may be recognized as an action which does not contravene the constitutional principle of the presumption of innocence, provided that certain conditions are met.

In accordance with the constitutional guarantees provided, the person who considers himself innocent in committing the criminal offense he is accused of may, refuse his exemption from criminal liability and request to continue the criminal proceedings in general order.

The criminal punishment imposed on the offender is one of the forms of criminal liability. For this reason, once the conviction is finally passed, the criminal penalty imposed must be enforced in strict accordance with the legal provisions and the court decisions. At the same time, certain situations and circumstances as finding certain grounds provided for by the law make unreasonable and inappropriate the real and effective execution of the penalty.

Precisely for these reasons, the legislator

Conform legii penale, prin liberare de pedeapsa penală se înțelege eliberarea persoanei care a săvârșit o infracțiune de la executarea reală, parțială sau totală, a pedepsei penale pronunțate prin hotărâre a instanței de judecată (alin.(1) art.89 CP) și conform alin. (2), liberarea de pedeapsa penală se efectuează prin:

- a) condamnarea cu suspendare condiționată a executării pedepsei;
- b) liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen;
- b¹) liberarea de pedeapsă în cazul săvârșirii infracțiunii pentru prima oară și al reparării prejudiciului;
- c) înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă;
- d) liberarea de pedeapsă a minorilor;
- e) liberarea de pedeapsă datorită schimbării situației;
- f) liberarea de la executarea pedepsei a persoanelor grav bolnave;
- g) amânarea executării pedepsei pentru femei gravide și persoane care au copii în vârstă de până la 8 ani.

Considerăm că o mai mare influență asupra deciziei făptuitorului de a colabora cu organele de aplicare a legii o au modalitățile liberării totale de pedeapsă, cu condiția când acestuia îi sunt cunoscute consecințele unei astfel de cooperări și că anume colaborarea sa cu organele de urmărire penală și instanțele de judecată va determina instanța să opereze liberarea de pedeapsă. Sarcina de a convinge subiectul infracțiunii să coopereze le revine organelor statului și nu în ultimul rând, asigurarea dreptului la apărare calificată acordată profesionist.

O altă instituție de drept penal care, într-o măsură sau alta, poate influența comportamentul făptuitorului care a comis o infracțiune, sunt cauzele care înlătură răspunderea penală sau consecințele condamnării. Către acestea, conform Codului penal, pot fi atribuite amnistia, grațierea și împăcarea.

Dacă amnistia, ca act de clemență are anumite trăsături asemănătoare atât cu liberarea de răspundere penală, cât și cu liberarea de pedeapsă penală, deoarece conform CP, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei apli-

stipulated in the Criminal Code ways of exemption from criminal punishment, as the principle of humanism is the basis of this institution of criminal law. According to criminal law, exemption from criminal punishment means the partial or total release of a person who committed a crime from the actual execution of criminal punishment provided by a court decision (article 89, para. (1) CC) and in accordance with paragraph (2), exemption from criminal punishment shall be done by means of: a) conviction with a conditional suspension of execution of punishment; b) conditional exemption from punishment prior to the term of expiration; c) substitution of the unexecuted part of the punishment with a milder form of punishment; d) exemption from punishment of juveniles; e) exemption from punishment due to a situation change; f) exemption from executing the punishment of seriously ill persons; g) deferral of the execution of punishment for pregnant women and women who have children under the age of 8.

We consider that the means of total punishment exemption have greater influence on the perpetrator's decision to cooperate with law enforcement agencies, provided he is aware of the consequences of such cooperation and that his collaboration with the prosecution and the courts will cause the court to exempt the punishment. It is up to the state bodies to convince the subject of the crime to cooperate and to ensure a professional defense.

Another criminal justice institution which, to some extent, may influence the conduct of the perpetrator is the causes which exempt from the criminal liability or the consequences of the conviction. According to the criminal law they are: pardon, amnesty and reconciliation.

If *amnesty*, as a clemency act, has certain features similar to both the exemption from criminal liability and the exemption from criminal punishment, because under the CC, amnesty is the act which has the effect of excluding criminal liability or punishment either reducing the penalty imposed or commuting it (Article 107), at that time *pardon* resembles only to the exemption from criminal punishment. In accordance with article 108 pardon an act through which a convict

cate sau comutarea ei (art.107), atunci grațierea are anumite asemănări doar cu liberarea de pedeapsă penală. În conformitate cu art.108 grațierea este actul prin care persoana condamnată este liberată, în tot sau în parte, de pedeapsa stabilită ori pedeapsa stabilită este comutată.

În același timp, amnistia și grațierea sunt instituții de sine stătătoare, deoarece atât natura sa, cât și baza normativă și subiecții care le aplică sunt distincte de cele ale liberării de răspundere și pedeapsă. Atât amnistia, cât și grațierea nu sunt acte ale justiției (amnistia este actul Parlamentului, grațierea fiind acordată de către Președintele RM în mod individual).

În **concluzie**, instituțiile analizate vor putea fi operate/aplicate doar în cazurile când făptuitorul va adopta un comportament cooperant, majoritatea din acestea condiționând aplicarea în funcție de implicarea subiectului în descoperirea infracțiunii și identificarea complicilor, recunoașterea vinovăției și autodenunțarea, repararea benevolă a daunelor cauzate și prejudiciilor pricinuite, căința activă, etc.

is exempted, in whole or in part, from the punishment set or through which the punishment set is replaced with a milder form.

At the same time, amnesty and pardon are self - sufficient institutions, because by their nature, normative basis and the subjects that enforce them they are different from those of exemption from criminal liability and the exemption from criminal punishment. Both amnesty and pardon are not acts of justice (the amnesty is the Parliament's act, the pardon being granted by the President of the Republic of Moldova individually).

In **conclusion**, the institutions analyzed can be enforced only in cases where the perpetrator is cooperating, most of them conditioning the application on the involvement of the subject in crime detection and the identification of the co-offenders, recognition of guilt and self-denunciation, voluntary compensation of damages caused, active repentance, etc.

Referințe bibliografice

Bibliographical references

1. Codul penal al Republicii Moldova nr.985 din 18.04.2002, în vigoare din 2003. Publicat: 14.04.2009 în Monitorul Oficial nr. 72-74 art. 195 (cu modificările și completările ulterioare).
2. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr.122 din 14.03.2003,/publicat: 05-11-2013 în Monitorul oficial Nr.248-251 art. 699 (cu modificările și completările ulterioare).

Despre autor:

Veaceslav URSU,
doctor în drept, conferențiar universitar,
decanul Facultății „Drept, ordine publică
și securitate civilă” a Academiei
„Ștefan cel Mare” a MAI,
e-mail: ursuveaceslav@rambler.ru

About author:

Veaceslav URSU,
PhD, associate professor,
Dean of Faculty of Law,
Public Order and Civil Security
of the Academy “Ștefan cel Mare”,
e-mail: ursuveaceslav@rambler.ru